

- 4 a) večeřet** (ČJA 4, 347) — *mapa s. 55*
b) házet (ČJA 4, 346)
 večeřel příč. min. sg. m. (ČJA 4, 370)
- 1 M** a) večeřet (večeřet, večeřít, večeřit, večeřít)
 večeřat (večeřač 801)
 b) házet (háďet)
 házat (hádzat)
- 2** Provedení či neprovedení přehlásky 'a > e vedlo u sloves k jejich zařazení k různým konjugačním typům. Tato problematika je podrobně probána v ČJA 4 (kapitola Infinitiv), zde se zaměřujeme na vymezení územního rozsahu přehlasovaných a nepřehlasovaných tvarů na slovesech *večeřet* a *házet* (dále srov. ČJA 4, 348 sázet, ČJA 4, 349 sklízet a ČJA 4, 350 hořet), v odd. 7 sledujeme příč. min. *večeřel* × *večeřal*.
- 3** Přehlasovaná podoba *večeřet*, shodná se spis. jazykem, zabírá celé Čechy a sousední část Moravy po linii Znojmo–Třebíč–Brno–Prostějov–Bruntál. Nepřehlasovaná forma *večeřat* pokrývá území vých. od vymezené hranice a navíc malý areál na jv. Novoměstsku. Do měst na teritoriu podoby *večeřat* proniká varianta *večeřet*. Izoglosa oddělující podoby *házet* (záp.) a *házat* (vých.) ustupuje v porovnání s hranicí forem *večeřet* × *večeřat* více na východ a sleduje linii Mikulov – Kyjov – Kroměříž – Lipník nad Bečvou – Moravský Beroun. Přechod. nář. čes.-pol. a ostravický úsek slez. nář. se od ostatního území liší jinými lexémy.
- 4** a) **večeřat** sloven. *večerati*, pol. *wieczerać*, dluž. *wjaceřas*
 večeřet stč. *večeřěti*, Jg, SSIČ, hluž. *wječeřejć* b) **házat** sloven. *hádzati*
 házet stč. *házěti*, Jg, SSIČ
- 5** a) večeřet Po 1, Ju 1–5, Ru 2, 4 — večeřet Ju 2 — večeřat Ju 6, Ru 5 — večeřat' Ju 7 — večeřit Ru 3 b) házet Po 1, Ju 1–6, Ru 2–4 — házat' Ju 7 — házat Ru 5
- 7** Podoba příč. min. sg. m. *večeřel* nevznikla provedením přehlásky 'a > e z formy *večeřalь*, protože zde neexistovaly pro přehlásku podmínky (po a nenásledovala měkká souhláska), ale je výsledkem analog. vyrovnání podle tvarů *večeřěti*, *večeřěli* (kde k přehlásce za náležitých podmínek došlo). Hranice mezi variantami příč. min. *večeřel* a *večeřal* se shoduje s izoglosou oddělující podoby inf. *večeřet* a *večeřat*, v areálu inf. *večeřat* na Novoměstsku bylo však zaznamenáno příč. *večeřel*. Ze sv. okraje svč. nář., kde je běžný inf. *večeřet*, se dokládá příč. *večeřal*. Není to však stará forma bez přehlásky, jde o novější podobu vzniklou analogií podle příč. typu *mazati* – *mazati* (srov. též ČJA 4, 372 klečel, ČJA 4, 373 hořel a ČJA 4, 374 věděl).

Km

- 5 a) kůzle** (870) — *mapa s. 57*
b) mě akuz. (ČJA 4, 230)
- 1 M** a) kůzle — kozle
 kozla
 kožlyn 835 (kožlym 831, kužlyn 836) — kožle 832–834, 84
 b) mňa (mja, ňa)
- 2** Mapa je věnována přehlásce (ε >) ä (> ě) > e v koncovkách slov, a to v nom. sg. *kůzle* (srov. též ČJA 4, 7 tele) a v akuz. osob. zájmena *já*. U nom. sg. *kůzle* sledujeme kromě zakončení *-a* × *-e* (přičemž ve východoslezské podobě *kožle* se koncové *-e* nevyvinulo z ε po přehlásce, ale ztrátou nosovosti) také rozsah kořenné samohlásky *-ů-* × *-o-* (*kůzle* × *kožle* / *kožla*) a dále formu *kožlyn* (s rozloženou nosovkou a se změnou *eN* > *yN*; srov. ČJA 5, 70b). Z pův. substantiva **kozьlę* vznikla zřejmě náhradním dloužením za ztrátu jeru podoba *kóžle*, z ní se změnou *ó* > *uo* > *ů* (tj. diftongizací a následnou monoftongizací, viz str. 98) vyvinula forma *kůzle*, jež se v některých oblastech dále krátila (*kůzle* > *kuzle*). Krácení *ů* > *u*, které je pravidelné v svč. a střm. nář., zde nesledujeme (k tomu srov. ČJA 5, 208 stůl; ČJA 5, 209 kůň; ČJA 5, 210 hnůj; ČJA 5, 211 můra). Kořenné *-o-* v obměnách *kožle*, *kožla* je patrně analogické podle *kožel*, *koza*. U akuz. osobního zájmena *já* zachycujeme pozitivně pouze podoby bez přehlásky, zde představované výrazem *mňa*. Přibližně shodné teritorium jako forma *mňa* zaujímá podoba *řa* (ČJA 4, 233 tě akuz. nepřízvuč.); varianta *sa* (2311 se) byla zaznamenána pouze ve vm. nář., neobjevuje se v nář. slez.